

ปัญหาการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมาย

Problems with Bringing the Deceased into the Legal Process of Forensic Autopsy

ไพสิฐ แก้วไทรหงวน^{1*} และปณณวิช ทัพภวิมล^{2*}

Paisit Kaewsaiunguan^{1*} and Punnawit Tuppawimol^{2*}

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1*}Master Student of Laws Sukhothai Thammathirat Open University

^{2*}Lecturer from the School of Law Sukhothai Thammathirat Open University

*Corresponding Author Email: paisit4965@gmail.com

Received: 17 September 2025 Revised: 15 October 2025 Accepted: 19 October 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความเป็นมาของการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมาย 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ และ 4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรา กฎหมาย คำพิพากษา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดและทฤษฎีการชันสูตรพลิกศพจะเน้นการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานที่เป็นวัตถุ โดยมีทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงหลังความตายเป็นหลัก 2) กระบวนการชันสูตรพลิกศพในประเทศไทยใช้ระบบตำรวจ ในขณะที่ต่างประเทศ มีหลากหลาย เช่น ระบบโคโรเนอร์ในประเทศอังกฤษ ระบบแพทย์สอบสวนในสหรัฐอเมริกา และระบบผู้พิพากษาในสหพันธรัฐเยอรมนี ซึ่งเน้นความเชี่ยวชาญและความเป็นอิสระของผู้รับผิดชอบหลัก 3) กฎหมายไทยไม่ได้บังคับให้ชันสูตรศพไว้ญาติที่ตายอย่างไม่ผิดธรรมชาติ ทำให้การพิสูจน์ตัวตนเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านความเชี่ยวชาญของแพทย์ผู้ชันสูตร การที่ญาติมีสิทธิจำกัดในการตรวจสอบ และการที่แพทย์ใช้ดุลพินิจโดยขาดหลักฐานแวดล้อม ทำให้ผลวินิจฉัยไม่สมบูรณ์และขาดความน่าเชื่อถือ รวมถึงความไม่ชัดเจนว่าใครควรเป็นผู้รับผิดชอบความเห็นสุดท้ายในสำนวนคดี และ 4) เสนอแนะให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการชันสูตรศพไว้ญาติเพื่อการพิสูจน์ตัวตน กำหนดให้รายงานแพทย์ทั่วไปได้รับการรับรองโดยแพทย์นิติเวช เพิ่มสิทธิญาติในการร้องขอสอบสวนหรือชันสูตรซ้ำได้ จำกัดการวินิจฉัยของแพทย์ให้ครอบคลุมเฉพาะในเรื่องพยาธิสภาพโดยไม่ก้าวล่วงการวินิจฉัยในทางอาญา และระบุพนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบความเห็นชันสูตรท้ายอย่างชัดเจนไว้ในกฎหมาย

คำสำคัญ: ชั้นสูตรพลิกศพ, สิทธิมนุษยชน, นิติเวชศาสตร์

Abstract

This research consists purposes were 1. to investigate the concepts, theories, principles, and history of the legal process for conducting an inquest and autopsy on a deceased person 2. to conduct a comparative study of the relevant legal provisions in Thailand and other countries 3. to analyze the legal issues concerning the current legal measures in Thailand and 4. to propose recommendations for the development and improvement of laws related to the legal process for conducting an inquest and autopsy on a deceased person in Thailand. is a qualitative research study conducted through the examination of various relevant documents, such as textbooks, laws, court judgments, academic articles and related research studies. The data collected from these documents were then analyzed using content analysis. The research found that 1) forensic autopsy concepts and theories emphasize finding truth from physical evidence, primarily based on postmortem changes theory 2) Thailand's forensic autopsy process uses the police system, while other countries have diverse systems such as the Coroner system in England, Medical Examiner system in the USA, and Judge system in Germany, which emphasize specialization and independence of key responsible parties 3) Thai law does not mandate autopsies for unidentified natural deaths, making identification difficult. There are also issues with the expertise of general practitioners conducting autopsies, limited rights of relatives to inspect and doctors exercising discretion without circumstantial evidence, leading to incomplete and unreliable diagnoses, as well as unclear responsibility for the final opinion in the case file and 4) recommendations include legal provisions for autopsies of unidentified bodies for identification, requiring general practitioner reports to be certified by forensic pathologists, increasing relatives' rights to request re-investigation or re-autopsy, limiting doctors' diagnoses to pathological conditions without encroaching on criminal diagnoses, and clearly designating the investigating officer as the person responsible for the final opinion in the law.

Keywords: Forensic Autopsy, Human Rights, Forensic Medicine

บทนำ

สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายเป็นสิ่งสากลที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25 และ 28 โดยมีบทบัญญัติโทษในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 10 (ชุกติกาญจน์ สายอุตส่าห์, 2561, น.60) เมื่อเกิดความเสียหาย พนักงานสอบสวนมีหน้าที่สำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม เพื่อพิสูจน์ความจริงและเป็นจุดเริ่มต้นที่สมบูรณ์ของกระบวนการยุติธรรม คดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายส่งผลกระทบต่อความมั่นคง

และภาพลักษณ์ของประเทศ ดังนั้น การชันสูตรพลิกศพและการสอบสวนจึงต้องรวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการสูญสลายของ วัตถุพยาน และต้องดำเนินการด้วยความเที่ยงธรรม เพราะหากพนักงานสอบสวนมีอคติหรือทุจริต จะกระทบต่อรูปคดี สิทธิของผู้เสียหาย และทำให้มาตรฐานการป้องกันอาชญากรรมของไทยลดลงเมื่อเทียบกับนานาชาติ (พรชัย ชันดี และคณะ, 2566, น.77)

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการชันสูตรพลิกศพของพนักงานสอบสวนและผู้ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 2 หมวด 2 การชันสูตรพลิกศพ โดยกำหนดให้มีการชันสูตรพลิกศพ เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในการควบคุมของเจ้าพนักงาน เท่านั้น แต่สำหรับการตายโดยยังมีปรากฏเหตุ หมายถึงการตายที่หาสาเหตุที่แน่ชัดไม่ได้ (สัญญา ธรรมศักดิ์, 2529, น.173) เช่น พบศพลอยน้ำมา ยังมีได้มีการบัญญัติให้ต้องทำการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งในทางปฏิบัติ พนักงานสอบสวนมักแจ้งแพทย์นิติเวชเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพแทบทุกคดี เพื่อสร้างความมั่นใจว่าไม่ใช่การตายที่ผิดธรรมชาติจริง ๆ และป้องกันเหตุการณ์ตายอย่างมีเงื่อนงำ (หยุด แสงอุทัย, 2507, น.971) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านนิติเวชศาสตร์อย่างรุนแรง (พรอุมา วงศ์เจริญ, 2566, น.294) จากข้อมูลของแพทยสภาระหว่างปี พ.ศ. 2562-2565 (แพทยสภา, 2567) ซึ่งสะท้อนความไม่สมดุลในการพัฒนากำลังคนด้านนี้ และมีความขาดแคลน (พรอุมา วงศ์เจริญ, 2566, น.294) จึงทำให้การชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ชนบทหรือห่างไกลมักต้องใช้แพทย์ลำดับรอง เช่น แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐหรือเอกชน กฎหมายจึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2542 มาตรา 7 และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปร่วมชันสูตรพลิกศพตามมาตรา 148 (3) (4) และ (5) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 4 เพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมทางนิติเวชศาสตร์สามารถเข้าร่วมตรวจชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นแทนแพทย์นิติเวชได้ในบางกรณี แม้จะช่วยลดปัญหาการขาดแคลน แต่ก็อาจแลกมาด้วยความถูกต้องแม่นยำในการวินิจฉัยที่ลดลง นอกจากนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคหนึ่ง กำหนดให้พนักงานสอบสวนและแพทย์จัดทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที และให้แพทย์ทำรายงานแนบท้ายบันทึกดังกล่าวด้วย “บันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ” เป็นรายงานเบื้องต้นที่บันทึกสาเหตุการตายเท่าที่ตรวจสอบจากภายนอกศพ ส่วน “รายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ” จะบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติม หรือเป็นรายงานการผ่าตรวจพิสูจน์โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ หากไม่มีการผ่าศพ รายงานแนบท้ายฯ จะออกโดยแพทย์ผู้ร่วมชันสูตรในตอนแรก ซึ่งอาจไม่มีความเชี่ยวชาญเท่าแพทย์นิติเวช

เมื่อมีการเสียชีวิต พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แจ้งผู้มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพทราบ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคสอง นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ แต่กฎหมายไม่ได้บังคับให้ญาติเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ และไม่ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายหรือญาติในการร้องขอให้มีการชันสูตรพลิกศพหรือผ่าศพเพื่อพิสูจน์สาเหตุการตาย หากยังติดใจสงสัย (จิราพร ยาวีริง, 2563, น.90) ซึ่งเป็นการตัดโอกาสในการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้น หากพนักงานสอบสวนและแพทย์เห็นว่าการตายนั้นมิได้ผิดธรรมชาติ การดำเนินการที่ล่าช้าเกี่ยวกับศพยังทำให้พยานหลักฐานสูญสลายไป ทำให้ยากต่อการเรียกร้องความยุติธรรมในอนาคต นอกจากนี้ แพทย์ที่เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพมีหน้าที่ต้องรายงานผลตาม ป.วิ.อ. มาตรา 152 โดยต้องทำรายงานถึงสภาของศพ พร้อมความเห็น แต่ยังไม่ชัดเจนว่าแพทย์ควรแสดงเหตุที่ตายได้เพียงใดและมีผลผูกพันต่อรูปคดีหรือไม่ จากกรณีศึกษาหลายคดี เช่น คดีในปี พ.ศ. 2548 (ทีมข่าวอาชญากรรม MGR ONLINE, 2567) ที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าตายจากการกระทำของเจ้าพนักงาน

ซึ่งแพทย์นิติเวชให้ความเห็นว่าเสียชีวิตจากการถูกผู้อื่นยิง แต่พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมได้ขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง ว่าเป็นการฆ่าตัวตาย และคดี “แอมไซยาไนต์” ในปี พ.ศ. 2566 ที่สะท้อนความสำคัญของการวินิจฉัยสาเหตุการตายที่ต้องอาศัย พยานหลักฐานแวดล้อมอื่นประกอบร่วมกับผลทางนิติวิทยาศาสตร์ (Doctor Tany, 2567) กรณีเหล่านี้เผยให้เห็นถึง ช่องโหว่ ของ ระบบกฎหมายไทยที่มีได้กำหนดให้มีการชันสูตรพลิกศพในทุกกรณี (PPTV Online, 2567) และการวินิจฉัยสาเหตุการตายอย่าง แม่นยำจำเป็นต้องพิจารณาความสอดคล้องกันของพยานหลักฐานทุกด้าน นอกจากนี้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 154 กำหนดให้ ผู้ชันสูตร พลิกศพ ทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด หากตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่ามี ใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดแต่ที่ จะทราบได้ แต่กฎหมายยังไม่ชัดเจนว่า ผู้ชันสูตรพลิกศพ ในที่นี้คือใคร ในระหว่าง พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยนี้จึงเห็นสมควรศึกษาทบทวนนิติกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ เปรียบเทียบและวิเคราะห์กับกฎหมายไทย เพื่อนำมาแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการชันสูตรพลิกศพ ตั้งแต่พบศพจนถึงการทำสำนวนสอบสวนเสร็จสิ้น ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นธรรม อำนวยความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ และ ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน และเพื่อความจริงแห่งคดีปรากฏแก่สาธารณชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความเป็นมาของการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตาม กฎหมาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตาม กฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพ ตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตร พลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย

การบททวนวรรณกรรม

แนวคิดหลักของการชันสูตรพลิกศพคือการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานทางวัตถุ โดยมีหลักการว่า ศพไม่โกหก (the dead do not lie) ซึ่งสะท้อนความเชื่อมั่นในหลักฐานทางกายภาพมากกว่าพยานบุคคล (Pal, V., Mittal, P., Jakhar, J. K., Vashist, Y. K., Aggarwal, A. D., and Bohra, B, 2014) ทฤษฎีที่สำคัญคือ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงหลังความตาย (Postmortem Changes Theory) ซึ่งประกอบด้วย การแข็งตัวของศพ (Rigor Mortis) การตกเลือดของศพ (Livor Mortis) และการเน่าเปื่อย (Putrefaction) เพื่อใช้ในการประมาณเวลาการตาย (Madea, B, 2016, p.5) นอกจากนี้ กฎหมายระหว่างประเทศและองค์กร สากล เช่น องค์การสหประชาชาติและสภายุโรป ได้วางหลักการสำคัญไว้ 3 ประการคือ ความเป็นมาตรฐานสากล ในขั้นตอนปฏิบัติ

ความน่าเชื่อถือ โดยเน้นความเป็นอิสระของผู้ปฏิบัติงานและการตรวจสอบถ่วงดุล และ ความรวดเร็ว ในการดำเนินการ ทั้งยังให้ความสำคัญกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีของผู้ตายและสิทธิของญาติในการรับรู้ความจริง (อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, 2555, น.24-25)

พัฒนาการและระบบกฎหมายชั้นสูงตรรกศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ สำหรับประเทศไทย พัฒนาการของกฎหมายชั้นสูงตรรกศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยกฎหมายตราสามดวง จนถึงการบังคับใช้ ป.วิ.อ. ซึ่งมีการแก้ไขปรับปรุงมาโดยตลอด โดยปัจจุบันใช้ ระบบตำรวจ (Police System) ที่มีพนักงานสอบสวนเป็นองค์กรหลักในการชั้นสูงตรรกศาสตร์ ร่วมกับแพทย์ และมีพนักงานอัยการกับฝ่ายปกครอง เข้าร่วมในกรณีที่มีการตายเกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงาน ระบบนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 6 ประการ คือ เพื่อทราบว่ามีผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด เหตุและพฤติการณ์ที่ตายเป็นอย่างไร และใครเป็นผู้กระทำผิด

ส่วนในต่างประเทศมีระบบที่หลากหลายแตกต่างกันไป ดังนี้

ประเทศอังกฤษ ใช้ระบบโคโรเนอร์ (Coroner System) ซึ่งโคโรเนอร์มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ (judicial officer) มีอำนาจอิสระในการสืบสวนการตายที่ผิดธรรมชาติ ไม่ทราบสาเหตุ หรือตายในความควบคุมของรัฐ (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2543, น.124-125) ญาติผู้ตายมีสิทธิในฐานะ ผู้มีส่วนได้เสีย (Interested Persons) ในการเข้าร่วมไต่สวน ชักถามพยาน และเข้าถึงเอกสารหลักฐาน (Coroners and Justice Act 2009)

สหรัฐอเมริกา (รัฐมิชิแกน) ใช้ระบบแพทย์สอบสวน (Medical Examiner System) ซึ่งแพทย์สอบสวนผู้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนิติพยาธิวิทยา มีอำนาจหลักในการสืบสวนทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นอิสระ แพทย์สอบสวนมีอำนาจสั่งผ่าศพและเป็นผู้ลงความเห็นสุดท้ายเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์การตาย ญาติมีสิทธิในการขอรับรายงานและร้องขอให้มีการชั้นสูงตรรกศาสตร์เพิ่มเติมได้ (ธนวันต์ ปูนวรรณ, 2563, น.17)

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ใช้ระบบผู้พิพากษา (Judge System) ซึ่งผู้พิพากษาเป็นผู้ควบคุมกระบวนการชั้นสูงตรรกศาสตร์ในคดีที่สงสัยว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ (Bohnert et al., 2015, p.15) การผ่าศพต้องดำเนินการโดยแพทย์ศาล (Gerichtsarzt) 2 คน ภายใต้การกำกับดูแลของผู้พิพากษา และพนักงานอัยการต้องขออนุญาตศาลก่อนทำการตรวจศพ ญาติมีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการผ่าศพเพิ่มเติมได้ (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, 2524, น.102-103)

ดังนั้น การเปรียบเทียบระบบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าระบบของต่างประเทศเน้นความเป็นอิสระ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของผู้รับผิดชอบหลัก และให้ความสำคัญกับสิทธิของญาติในการตรวจสอบและมีส่วนร่วมในกระบวนการมากกว่าระบบของไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลการวิจัย ได้แก่ เอกสารที่ได้จากการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสารที่เป็นภาษาไทย รวมถึงการค้นหาข้อมูลทางเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตลอดจน ศึกษาตำรากฎหมาย คำพิพากษาฎีกา บทความทางวิชาการ วารสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษา พระราชบัญญัติ รวมทั้งตำราและหลักกฎหมายของต่างประเทศ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพทั้งในและต่างประเทศ โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงหลังความตาย และการให้ความเคารพต่อศพ รวมถึงสิทธิของญาติผู้ตาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความเป็นมาของการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดหลักของการชันสูตรพลิกศพคือการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานทางวัตถุ โดยมีหลักการพื้นฐานว่า ศพไม่โกหก (the corpse is a silent witness who never lies) ซึ่งเป็นการตรวจสอบที่เน้นหลักฐานทางกายภาพเพื่อบ่งชี้กลไกการตาย โดยอาศัย ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงหลังความตาย เป็นหลักการสำคัญในการประมาณเวลาตาย ซึ่งสำหรับหลักการสากลในการชันสูตรพลิกศพนั้น ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเน้นที่หลักการ ความเป็นอิสระ ของผู้ปฏิบัติงาน, ความน่าเชื่อถือ ของผลการตรวจ, ความรวดเร็ว ในการดำเนินการ และการคุ้มครองศักดิ์ศรีของผู้ตายและสิทธิของญาติ ในการรับรู้ความจริง อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 และพิธีสารเพิ่มเติมได้วางหลักการให้รัฐภาคีต้องจัดให้มีการ ชันสูตรพลิกศพอย่างระมัดระวัง และหากเป็นไปได้ควรทำโดยแพทย์ก่อนการฝังหรือเผาศพ เพื่อพิสูจน์สาเหตุการตายและระบุตัวตนของผู้ตาย ซึ่งสะท้อนแนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภายหลังการตาย ที่ศพควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพอย่างมีศักดิ์ศรี ในทางกลับกันกฎหมายไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการชันสูตรพลิกศพเพื่อประโยชน์ในคดีอาญาเป็นหลัก โดยกำหนดให้ต้องมีการชันสูตรเฉพาะกรณีที่บุคคลตายโดย ผิดธรรมชาติ 5 ประเภท หรือตายในระหว่างอยู่ในการควบคุมของเจ้าพนักงานเท่านั้น ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 148

2. การศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ มีระบบการชันสูตรพลิกศพทั่วโลกมีรูปแบบที่หลากหลายโดยพิจารณาจากองค์กรที่มีความรับผิดชอบหลัก ซึ่งเน้นความเชี่ยวชาญและความเป็นอิสระของผู้รับผิดชอบหลัก ดังนี้

2.1 ประเทศไทย ใช้ระบบตำรวจ (Police System) โดยให้พนักงานสอบสวนเป็นองค์กรหลักในการชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ และมีพนักงานอัยการกับพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมเฉพาะกรณีการตายที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงาน

2.2 ประเทศอังกฤษ ใช้ระบบโคโรเนอร์ (Coroner System) ซึ่งโคโรเนอร์มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ (Judicial Officer) ที่เป็นอิสระ มีอำนาจในการสืบสวนการตายที่ผิดธรรมชาติ ไม่ทราบสาเหตุ หรือตายในความควบคุมของรัฐ กฎหมายอังกฤษยังให้สิทธิญาติเป็น "ผู้มีส่วนได้เสีย" (Interested Persons) ในการเข้าร่วมไต่สวน

2.3 สหรัฐอเมริกา (มลรัฐมิชิแกน) ใช้ระบบแพทย์สอบสวน (Medical Examiner System) โดยกำหนดให้แพทย์สอบสวน ซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการตรวจสอบและสอบสวนการตายที่อยู่ในข่ายต้องรายงาน เช่น การตายจากความรุนแรง หรือการตายโดยไม่ทราบสาเหตุ

2.4 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ใช้ระบบผู้พิพากษา (Judge System) โดยผู้พิพากษาเป็นผู้ควบคุมกระบวนการและสั่งการชันสูตรในคดีที่สงสัยว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ การผ่าศพจะต้องดำเนินการโดยแพทย์ศาล (Gerichtsarzt) 2 คน ภายใต้การกำกับดูแลของผู้พิพากษา

ดังนั้น การเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ระบบของต่างประเทศส่วนใหญ่เน้นการใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง และมีกลไกตรวจสอบถ่วงดุลที่แข็งแกร่งกว่าระบบของไทย

3. การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ พบปัญหาสำคัญ 5 ปัญหา ดังนี้

3.1 ปัญหาการไม่ครอบคลุมการชันสูตรศพไร้ญาติที่ตายโดยไม่ผิดธรรมชาติ กฎหมายไทยมุ่งเน้นการชันสูตรเพื่อประโยชน์ในคดีอาญาเป็นหลัก ทำให้ ศพไร้ญาติที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ซึ่งตายตามธรรมชาติ อาจไม่ได้รับการชันสูตร อย่างละเอียดเพื่อพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ซึ่งแตกต่างจากระบบของอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี ที่มีบทบัญญัติให้ชันสูตรศพเพื่อระบุตัวตนได้ แม้ไม่มีข้อสงสัยทางอาญา การละเลยนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตายและเป็นภาระต่อรัฐ

3.2 ปัญหาในความเชี่ยวชาญของแพทย์ลำดับรองที่ส่งผลต่อการชันสูตรพลิกศพ ประเทศไทยประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านนิติเวชศาสตร์อย่างรุนแรง ทำให้กฎหมายอนุญาตให้แพทย์ทั่วไปที่ขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพแทนแพทย์นิติเวช การออก รายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ โดยแพทย์ลำดับรอง อาจส่งผลให้รายงานขาดความแม่นยำและความน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การตั้งรูปคดีของพนักงานสอบสวนที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

3.3 ปัญหาในการขอตรวจสอบการชันสูตรพลิกศพของผู้เกี่ยวข้องกับของผู้ตาย ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคสอง กำหนดให้พนักงานสอบสวนเพียง แจ้ง ญาติ แต่ไม่ได้ให้สิทธิโดยตรงในการ ร่วมตรวจสอบ ได้แย้ง หรือร้องขอให้มีการชันสูตรซ้ำ หากคิดจะสงสัย ข้อจำกัดนี้ขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชน และหลักปฏิบัติในต่างประเทศ เช่น อังกฤษที่ให้สิทธิญาติในฐานะ ผู้มีส่วนได้เสีย ในการเข้าถึงเอกสารและซักถามพยาน

3.4 ปัญหาผลกระทบจากการใช้ดุลพินิจแพทย์โดยปราศจากหลักฐานแวดล้อมในคดีอาญา การที่แพทย์ต้อง แสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 152(2) โดยขาดขอบเขตที่ชัดเจน อาจนำไปสู่การวินิจฉัย พฤติการณ์ที่นำไปสู่ความตาย (Manner of Death) (เช่น ถูกฆาตกรรม) โดยอาศัยเพียงสภาพศพและปราศจากพยานหลักฐานแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบ ซึ่งถือเป็นการก้าวล่วงหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและอาจ ขี้นำรูปคดี ได้ ระบบต่างประเทศ (อังกฤษ, เยอรมนี) ได้แยกบทบาทนี้ออกจากกันอย่างชัดเจน

3.5 ปัญหาความไม่ชัดเจนของการระบุบุคคลผู้รับผิดชอบความเห็นชันสูตรศพ ป.วิ.อ. มาตรา 154 ใช้คำว่า ผู้ชันสูตรพลิกศพ ในการทำความเข้าใจเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย แต่ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าผู้ใดในคณะผู้ร่วมชันสูตร (พนักงาน

สอบสวน, แพทย์, อัยการ, ฝ่ายปกครอง) คือผู้มีอำนาจรับผิดชอบความเห็นขั้นสุดท้าย ความคลุมเครือนี้สร้างปัญหาในการรับผิดชอบทางกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากระบบต่างประเทศที่กำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน (เช่น โครเนอร์ หรือ แพทย์สอบสวน)

4. การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสุตรพลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสุตรพลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาศพไร้ญาติ (การตายที่มีได้ตายโดยผิดธรรมชาติ) ควรมีการ บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในมาตรา 148/1 เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการชั้นสุตรพลิกศพผู้เสียชีวิตที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ แม้ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ เพื่อวัตถุประสงค์ในการ พิสูจน์ตัวตนผู้ตาย และจัดการศพอย่างถูกต้องตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

4.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาความเชี่ยวชาญของแพทย์ลำดับรอง ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่ง (ร่างแก้ไข) ให้แพทย์ลำดับรองที่ทำการชั้นสุตรในเบื้องต้น ต้องส่งรายงานดังกล่าวให้แพทย์นิติเวชตรวจสอบและรับรองความเห็น ก่อนใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดี ซึ่งจะช่วยยกระดับความแม่นยำของพยานหลักฐานทางการแพทย์

4.3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสิทธิที่จำกัดของญาติ ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 150 วรรคสอง (ร่างแก้ไข) โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งญาติทราบล่วงหน้า และ เปิดโอกาสให้ญาติร่วมเข้าตรวจศพ เท่าที่จะสามารถกระทำได้ และหากภายหลังเกิดข้อสงสัย ญาติ มีสิทธิร้องขอให้มีการสอบสวนหรือชั้นสุตรซ้ำ ต่อเจ้าพนักงาน

4.4 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดุลพินิจแพทย์ชันสูตรคดี ควรบัญญัติเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 152 วรรคสอง (ร่างแก้ไข) โดยกำหนดให้แพทย์ควร ระบุเฉพาะสภาพพยาธิสภาพ หรือสาเหตุทางการแพทย์ที่ทำให้ร่างกายหยุดการทำงานเท่านั้น และไม่รวมถึงการวินิจฉัยว่าความตายเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาหรือไม่ เว้นแต่จะมีผลการสอบสวนที่ชัดเจนจากพนักงานสอบสวนประกอบ เพื่อให้เกิดการแยกบทบาทที่ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงทางการแพทย์และข้อสรุปทางกฎหมาย

4.5 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจนของผู้รับผิดชอบความเห็นขั้นสุดท้าย ควรแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 (ร่างแก้ไข) โดยระบุอย่างชัดเจนว่า ผู้ชั้นสุตรพลิกศพ หมายถึง พนักงานสอบสวนผู้ร่วมทำการชั้นสุตรกับแพทย์ ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง ประกอบกับความเห็นทางการแพทย์ และจัดทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย เพื่อกำหนดตัวผู้รับผิดชอบทางกฎหมายต่อความเห็นขั้นสุดท้ายให้ชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความเป็นมาของการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมาย พบว่า แนวคิดหลักของการชันสูตรพลิกศพคือการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานทางวัตถุ โดยมีหลักการพื้นฐานว่าศพไม่โกหก (the corpse is a silent witness who never lies) ซึ่งเป็นการตรวจสอบที่เน้นหลักฐานทางกายภาพเพื่อบ่งชี้ถึงการตาย โดยอาศัย ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงหลังความตาย เป็นหลักการสำคัญในการประมาณเวลาตาย ซึ่งสำหรับหลักการสากลในการชันสูตรพลิกศพนั้น ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเน้นที่หลักการ ความเป็นอิสระ ของผู้ปฏิบัติงาน, ความน่าเชื่อถือ ของผลการตรวจ, ความรวดเร็ว ในการดำเนินการ, และ การคุ้มครองศักดิ์ศรีของผู้ตายและสิทธิของญาติ ในการรับรู้ความจริง อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 และพิธีสารเพิ่มเติมได้วางหลักการให้รัฐภาคีต้องจัดให้มีการ ชันสูตรพลิกศพอย่างระมัดระวัง และหากเป็นไปได้ควรทำโดยแพทย์ก่อนการฝังหรือเผาศพ เพื่อพิสูจน์สาเหตุการตายและระบุตัวตนของผู้ตาย ซึ่งสะท้อนแนวคิด "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภายหลังการตาย" ที่ศพควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพอย่างมีศักดิ์ศรี ในทางกลับกันกฎหมายไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการชันสูตรพลิกศพเพื่อประโยชน์ในคดีอาญาเป็นหลัก โดยกำหนดให้ต้องมีการชันสูตรเฉพาะกรณีที่บุคคลตายโดย "ผิดธรรมชาติ" 5 ประเภท หรือตายในระหว่างอยู่ในการควบคุมของเจ้าพนักงานเท่านั้น ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 148

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบব্যัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า การศึกษาเปรียบเทียบব্যัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ มีระบบการชันสูตรพลิกศพทั่วโลกมีรูปแบบที่หลากหลายโดยพิจารณาจากองค์กรที่มีความรับผิดชอบหลัก ซึ่งเน้นความเชี่ยวชาญและความเป็นอิสระของผู้รับผิดชอบหลัก ดังนี้

2.1 ประเทศไทย ใช้ ระบบตำรวจ (Police System) โดยให้พนักงานสอบสวนเป็นองค์กรหลักในการชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ และมีพนักงานอัยการกับพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมเฉพาะกรณีการตายที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงาน

2.2 ประเทศอังกฤษ ใช้ ระบบโคโรเนอร์ (Coroner System) ซึ่งโคโรเนอร์มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ (Judicial Officer) ที่เป็นอิสระ มีอำนาจในการสืบสวนการตายที่ผิดธรรมชาติ ไม่ทราบสาเหตุ หรือตายในความควบคุมของรัฐ กฎหมายอังกฤษยังให้สิทธิญาติเป็น "ผู้มีส่วนได้เสีย" (Interested Persons) ในการเข้าร่วมไต่สวน

2.3 สหรัฐอเมริกา (มลรัฐมิชิแกน) ใช้ ระบบแพทย์สอบสวน (Medical Examiner System) โดยกำหนดให้แพทย์สอบสวนซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการตรวจสอบและสอบสวนการตายที่อยู่ในข่ายต้องรายงาน เช่น การตายจากความรุนแรง หรือการตายโดยไม่ทราบสาเหตุ

2.4 สหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี ใช้ ระบบผู้พิพากษา (Judge System) โดยผู้พิพากษาเป็นผู้ควบคุมกระบวนการและสั่งการชันสูตรในคดีที่สงสัยว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ การผ่าศพจะต้องดำเนินการโดยแพทย์ศาล (Gerichtsarzt) 2 คน ภายใต้การกำกับดูแลของผู้พิพากษา

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ พบว่า ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ พบปัญหาสำคัญ 5 ปัญหา ดังนี้

3.1 ปัญหาการไม่ครอบคลุมการชันสูตรศพไร้ญาติที่ตายโดยไม่ผิดธรรมชาติ กฎหมายไทยมุ่งเน้นการชันสูตรเพื่อประโยชน์ในคดีอาญาเป็นหลัก ทำให้ ศพไร้ญาติที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ซึ่งตายตามธรรมชาติ อาจไม่ได้รับการชันสูตร อย่างละเอียดเพื่อพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ซึ่งแตกต่างจากระบบของอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และเยอรมนี ที่มีบทบัญญัติให้ชันสูตรศพเพื่อระบุตัวตนได้ แม้ไม่มีข้อสงสัยทางอาญา การละเอียดนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตายและเป็นภาระต่อรัฐ

3.2 ปัญหาในความเชี่ยวชาญของแพทย์ลำดับรองที่ส่งผลการชันสูตรพลิกศพ ประเทศไทยประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรด้านนิติเวชศาสตร์อย่างรุนแรง ทำให้กฎหมายอนุญาตให้แพทย์ทั่วไปที่ขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำหน้าที่ชันสูตรพลิกศพแทนแพทย์นิติเวช การออก รายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ โดยแพทย์ลำดับรอง อาจส่งผลให้รายงานขาดความแม่นยำและความน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การตั้งรูปคดีของพนักงานสอบสวนที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

3.3 ปัญหาในการขอตรวจสอบการชันสูตรพลิกศพของผู้เกี่ยวข้องกับของผู้ตาย ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคสอง กำหนดให้พนักงานสอบสวนเพียง แจ้ง ญาติ แต่ไม่ได้ให้สิทธิโดยตรงในการ ร่วมตรวจสอบ ได้แย้ง หรือร้องขอให้มีการชันสูตรซ้ำ หากตั้งใจสงสัย ข้อจำกัดนี้ขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชน และหลักปฏิบัติในต่างประเทศ เช่น อังกฤษที่ให้สิทธิญาติในฐานะ ผู้มีส่วนได้เสีย ในการเข้าถึงเอกสารและซักถามพยาน

3.4 ปัญหาผลกระทบจากการใช้ดุลพินิจแพทย์โดยปราศจากหลักฐานแวดล้อมในคดีอาญา การที่แพทย์ต้อง แสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 152(2) โดยขาดขอบเขตที่ชัดเจน อาจนำไปสู่การวินิจฉัย พฤติการณ์ที่นำไปสู่ความตาย (Manner of Death) (เช่น ถูกฆาตกรรม) โดยอาศัยเพียงสภาพศพและปราศจากพยานหลักฐานแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบ ซึ่งถือเป็นการก้าวล่วงหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและอาจ ขี้นำรูปคดี ได้ ระบบต่างประเทศ (อังกฤษ, เยอรมนี) ได้แยกบทบาทนี้ออกจากกันอย่างชัดเจน

3.5 ปัญหาความไม่ชัดเจนของการระบุบุคคลผู้รับผิดชอบความเห็นชั้นสุดท้าย ป.วิ.อ. มาตรา 154 ใช้คำว่า ผู้ชันสูตรพลิกศพ ในการทำความเข้าใจเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย แต่ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าผู้ใดในคณะผู้ร่วมชันสูตร (พนักงานสอบสวน, แพทย์, อัยการ, ฝ่ายปกครอง) คือผู้มีอำนาจรับผิดชอบความเห็นชั้นสุดท้าย ความคลุมเครือนี้สร้างปัญหาในการรับผิดชอบทางกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากระบบต่างประเทศที่กำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน (เช่น โครเนอร์ หรือ แพทย์สอบสวน)

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาศพไร้ญาติ (การตายที่มีได้ตายโดยผิดธรรมชาติ) ควรมีการ บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในมาตรา 148/1 เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพผู้เสียชีวิตที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ แม้ไม่มีหลักฐาน

แน่ชัดว่าเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ เพื่อวัตถุประสงค์ในการ พิสูจน์ตัวตนผู้ตาย และจัดการศพอย่างถูกต้องตามหลักศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์

4.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าความเชี่ยวชาญของแพทย์ลำดับรอง ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่ง (ร่างแก้ไข) ให้แพทย์ลำดับรองที่ทำการชันสูตรในเบื้องต้น ต้องส่งรายงานดังกล่าวให้แพทย์นิติเวช ตรวจสอบและรับรองความเห็น ก่อนใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดี ซึ่งจะช่วยยกระดับความแม่นยำของพยานหลักฐานทางการแพทย์

4.3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาลิทธิที่จำกัดของญาติ ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 150 วรรคสอง (ร่างแก้ไข) โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งญาติทราบล่วงหน้า และ เปิดโอกาสให้ญาติร่วมเข้าตรวจศพ เท่าที่จะสามารถกระทำได้ และหากภายหลังเกิดข้อสงสัย ญาติ มีสิทธิร้องขอให้มีการสอบสวนหรือชันสูตรซ้ำ ต่อเจ้าพนักงาน

4.4 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคุลินิจแพทย์ชันสูตรคดี ควรบัญญัติเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 152 วรรคสอง (ร่างแก้ไข) โดยกำหนดให้แพทย์ควร ระบุเฉพาะสภาพพยาธิสภาพ หรือสาเหตุทางการแพทย์ที่ทำให้ ร่างกายหยุดการทำงานเท่านั้น และไม่รวมถึงการวินิจฉัยว่าความตายเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาหรือไม่ เว้นแต่จะมีผลการสอบสวนที่ชัดเจนจากพนักงานสอบสวนประกอบ เพื่อให้เกิดการแยกบทบาทที่ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงทางการแพทย์และข้อสรุปทางกฎหมาย

4.5 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าความไม่ชัดเจนของผู้รับผิดชอบความเห็นขั้นสุดท้าย ควรแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 (ร่างแก้ไข) โดยระบุอย่างชัดเจนว่า ผู้ชันสูตรพลิกศพ หมายถึง พนักงานสอบสวนผู้ร่วมทำการชันสูตรกับแพทย์ ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง ประกอบกับความเห็นทางการแพทย์ และจัดทำความเห็นเป็นหนังสือ แสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย เพื่อกำหนดตัวผู้รับผิดชอบทางกฎหมายต่อความเห็นขั้นสุดท้ายให้ชัดเจน

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และความเป็นมาของการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย ผลการอภิปรายยืนยันว่า แนวคิดหลักของการชันสูตรพลิกศพมีรากฐานจากการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานทางวัตถุ โดยมีหลักการสำคัญคือ ศพไม่โกหก (the corpse is a silent witness who never lies) และใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงหลังความตาย เป็นหลักในการวิเคราะห์และประมาณเวลาตาย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาหลักการสากลตามอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 และหลักการขององค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ พบว่าการชันสูตรพลิกศพต้องดำรงไว้ซึ่ง ความเป็นอิสระ ความน่าเชื่อถือ และความรวดเร็ว ที่สำคัญคือต้องให้ความเคารพต่อ ศักดิ์ศรีของผู้ตายและสิทธิของญาติ ในการรับรู้ความจริง ในทางตรงกันข้าม กฎหมายไทยตาม ป.วิ.อ. มาตรา 148 นั้น มุ่งจำกัดการชันสูตรเฉพาะกรณี การตายโดยผิดธรรมชาติ 5 ประเภท หรือตายในความควบคุมของเจ้าพนักงานเท่านั้น การจำกัดขอบเขตนี้สะท้อนว่า ระบบไทยให้ความสำคัญกับการชันสูตรเพื่อประโยชน์ใน คดีอาญา เป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากหลักการสากลที่ให้ความสำคัญกับการ พิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล และการจัดการ

ศพตามหลักสิทธิมนุษยชนที่ต้องดำเนินการด้วยความเคารพแม้ในกรณีศพไร้ญาติ การจำกัดนี้จึงทำให้ขาดกลไกในการระบุตัวตนศพไร้ญาติที่ตายโดยไม่ผิดธรรมชาติ และส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภายหลังการตาย

2. การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสุตรพลิกศพตามกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ผลการอภิปรายเปรียบเทียบชี้ให้เห็นว่า ระบบการชันสูตรพลิกศพของไทยซึ่งเป็น ระบบตำรวจ (Police System) ที่มีพนักงานสอบสวนเป็นองค์กรหลัก นั้น แตกต่างจากประเทศที่มีระบบพัฒนาแล้วอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้าน ความเป็นอิสระและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

อังกฤษ ใช้ระบบโคโรเนอร์ (Coroner System) ซึ่งโคโรเนอร์มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ (Judicial Officer) ที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและตำรวจ และเน้นการใช้พยาธิแพทย์เฉพาะทางในการตรวจศพ

สหรัฐอเมริกา (มลรัฐมิชิแกน) ใช้ระบบแพทย์สอบสวน (Medical Examiner System) โดยแพทย์สอบสวนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวช จะเป็นผู้ควบคุมการสอบสวนการตายที่ผิดปกติทั้งหมด เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือทางวิทยาศาสตร์

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ใช้ระบบผู้พิพากษา (Judge System) โดยผู้พิพากษาเป็นผู้ควบคุมและสั่งการชันสูตรในคดีที่สงสัยว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ และกำหนดให้การผ่าศพต้องดำเนินการโดยแพทย์ศาล (Gerichtsarzt) 2 คน

ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่า ระบบต่างประเทศใช้กลไกที่สร้าง การตรวจสอบถ่วงดุล อย่างชัดเจน โดยไม่ให้ฝ่ายตำรวจหรือฝ่ายบริหารมีอำนาจหลักในการควบคุมผลการชันสูตรแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็นการยกระดับความเป็นกลางและความโปร่งใสของกระบวนการสืบสวนการตาย

3. การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชั้นสุตรพลิกศพตามกฎหมายประเทศไทยกับต่างประเทศ โดยจากการวิเคราะห์ พบปัญหาเชิงระบบ 5 ประการในกฎหมายไทย ซึ่งขัดแย้งกับหลักมาตรฐานสากล

ปัญหาที่ 1 การไม่กำหนดให้ชันสูตรศพไร้ญาติที่ตายโดยไม่ผิดธรรมชาติ กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดให้ต้องชันสูตรศพที่ไม่ทราบตัวตนที่ตายตามธรรมชาติอย่างละเอียดเพื่อพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ทำให้เกิดภาวะแก่รัฐในการจัดการศพไร้ญาติ และเป็น การละเลยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตาย (สุริพร เบ็ญจวรรณ, 2557, น.96) ซึ่งต่างจากระบบอังกฤษและเยอรมนีที่สามารถชันสูตรเพื่อระบุตัวตนได้แม้ไม่มีข้อสงสัยทางอาญา

ปัญหาที่ 2 ความเชี่ยวชาญของแพทย์ลำดับรอง การอนุญาตให้แพทย์ทั่วไปที่ขาดความเชี่ยวชาญด้านนิติเวชทำหน้าที่ชันสูตรแทนแพทย์นิติเวช โดยไม่มีกลไกการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ (Certification) ทำให้รายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพ (ป.วิ.อ. ม.150 วรรคหนึ่ง) ขาดความแม่นยำและน่าเชื่อถือ ซึ่งอาจส่งผลให้พนักงานสอบสวนตั้งรูปคดีผิดพลาด (พรอมา วงศ์เจริญ, 2566, น.300)

ปัญหาที่ 3 สิทธิที่จำกัดของญาติผู้ตาย ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคสอง กำหนดให้พนักงานสอบสวนเพียง แจ้ง ญาติ แต่ไม่ได้ให้สิทธิแก่ญาติในการ ร่วมตรวจสอบ โต้แย้ง หรือร้องขอให้มีการชันสูตรซ้ำ ข้อจำกัดนี้ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และแนวทางของอังกฤษที่ให้ญาติมีสถานะเป็น ผู้มีส่วนได้เสีย (Interested Persons) ที่มีสิทธิเข้าร่วมและซักถามพยานได้อย่างเต็มที่

ปัญหาที่ 4 การใช้ดุลพินิจแพทย์โดยปราศจากหลักฐานแวดล้อม การที่แพทย์แสดงเหตุที่ตายเท่าที่ทำได้ (ป.วิ.อ. ม.152(2)) โดยไม่มีขอบเขตชัดเจน อาจทำให้แพทย์ใช้ดุลพินิจวินิจฉัย พฤติการณ์ที่นำไปสู่ความตาย (Manner of Death) โดยอาศัยเพียง

สภาพศพ ซึ่งถือเป็นการก้าวล่วงหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และอาจ ชี้นำรูปคดี ได้ตั้งแต่ต้น ซึ่งระบบต่างประเทศ (อังกฤษ, เยอรมนี) จะแยกบทบาทนี้ออกจากการวินิจฉัยทางการแพทย์อย่างเคร่งครัด

ปัญหาที่ 5 ความไม่ชัดเจนของผู้รับผิดชอบความเห็นสุดท้าย ป.วิ.อ. มาตรา 154 ใช้คำว่า ผู้ชันสูตรพลิกศพ ในการทำความเห็นเป็นหนังสือ โดยไม่ระบุชัดเจนว่าหมายถึงบุคคลใดในคณะผู้ร่วมชันสูตร 4 ฝ่าย ทำให้เกิดความคลุมเครือในการรับผิดชอบทางกฎหมายต่อความเห็นขั้นสุดท้าย ต่างจากระบบโคโรเนออร์หรือแพทย์สอบสวนที่มีตัวบุคคลผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

4. การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำผู้ตายเข้าสู่กระบวนการสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายในประเทศไทย ผลการอภิปรายนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาคือ 5 ประการข้างต้น

4.1 การแก้ไขปัญหาศพไร้ญาติ เสนอให้มีการ บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในมาตรา 148/1 เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการ พิสูจน์ตัวตนผู้ตาย แม้การตายนั้นจะมีได้ผิดธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยลดภาระของรัฐและคืนศักดิ์ศรีให้ผู้ตาย

4.2 การแก้ไขปัญหาความเชี่ยวชาญของแพทย์ เสนอให้ แก้ไข ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคหนึ่ง โดยกำหนดให้รายงานการชันสูตรที่จัดทำโดยแพทย์ลำดับรอง (แพทย์ทั่วไป) ต้องส่งให้แพทย์นิติเวชตรวจสอบและรับรองความเห็น ก่อนใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดี การนี้จะยกระดับความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางการแพทย์ให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

4.3 การแก้ไขปัญหาลิทธิที่จำกัดของญาติ เสนอให้ แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา 150 วรรคสอง เพื่อให้ญาติ มีสิทธิร้องขอให้มีการสอบสวนหรือชันสูตรซ้ำ ต่อเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบได้ หากภายหลังตั้งใจสงสัย นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ญาติร่วมเข้าตรวจศพเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและหลักประกันสิทธิมนุษยชน

4.4 การแก้ไขปัญหาคุลพินิจแพทย์ชี้นำรูปคดี เสนอให้ บัญญัติเพิ่มเติมใน ป.วิ.อ. มาตรา 152 วรรคสอง โดยกำหนดให้แพทย์ ระบุเฉพาะสภาพพยาธิสภาพ หรือสาเหตุทางการแพทย์ที่ทำให้ร่างกายหยุดการทำงานเท่านั้น และไม่ให้รวมถึงการวินิจฉัยว่าความตายเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาหรือไม่ เว้นแต่มีผลการสอบสวนชัดเจนประกอบ เพื่อแยกบทบาทระหว่างข้อเท็จจริงทางการแพทย์กับข้อสรุปทางกฎหมายออกจากกัน

4.5 การแก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจนของผู้รับผิดชอบความเห็นสุดท้าย เสนอให้ แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา 154 โดยระบุอย่างชัดเจนว่า "ผู้ชันสูตรพลิกศพ หมายถึง พนักงานสอบสวนผู้ร่วมทำการชันสูตรกับแพทย์" ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดและจัดทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย เพื่อสร้างความชัดเจนในความรับผิดชอบทางกฎหมาย

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

1. การไม่ครอบคลุมการชันสูตรศพไร้ญาติที่ตายโดยไม่ผิดธรรมชาติ กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดให้มีการชันสูตรพลิกศพในกรณีนี้ ทำให้ขาดกลไกในการระบุตัวตน ซึ่งส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีของผู้ตายและเป็นภาระแก่รัฐ

2. ความเชี่ยวชาญของแพทย์ผู้ชันสูตร การที่แพทย์ทั่วไปซึ่งขาดความเชี่ยวชาญด้านนิติเวชสามารถทำรายงานชันสูตรได้โดยไม่ต้องได้รับการรับรองจากแพทย์นิติเวช ส่งผลให้ผลการวินิจฉัยขาดความแม่นยำและน่าเชื่อถือ

3. สิทธิที่จำกัดของญาติผู้ตาย กฎหมายไทยให้สิทธิญาติเพียงการรับแจ้ง แต่ไม่ให้สิทธิในการตรวจสอบ โต้แย้ง หรือร้องขอชันสูตรซ้ำ ซึ่งแตกต่างจากมาตรฐานสากล
4. ดุลพินิจแพทย์โดยปราศจากหลักฐานแวดล้อม การที่แพทย์อาจวินิจฉัยพฤติการณ์การตายในรายงานโดยไม่พิจารณาหลักฐานแวดล้อม อาจขึ้นการสอบสวนและกระทบต่อความเป็นธรรมของคดี
5. ความไม่ชัดเจนของผู้รับผิดชอบความเห็นสุดท้าย บทบัญญัติ ป.วิ.อ. มาตรา 154 ไม่ระบุชัดเจนว่าใครคือผู้รับผิดชอบความเห็นเป็นหนังสือชันสูตรท้าย ทำให้เกิดความคลุมเครือในการรับผิดชอบทางกฎหมาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1. กรณีปัญหาการไม่กำหนดให้ชันสูตรพลิกศพในการตายที่มีได้ตายโดยผิดธรรมชาติ ควรบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในมาตรา 148/1 ว่า “ในกรณีที่มีการพบศพผู้เสียชีวิตที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ และไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์เพื่อการพิสูจน์ตัวตนผู้ตาย เพื่อการจัดการศพให้ถูกต้องตามกฎหมายและธรรมเนียมประเพณี”

1.2. กรณีปัญหาในความเชี่ยวชาญของแพทย์ลำดับรองที่ส่งผลต่อการชันสูตรพลิกศพ ควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคหนึ่ง (ร่างแก้ไข) ดังนี้ “...โดยให้ถือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการชันสูตรในเบื้องต้น และต้องส่งรายงานดังกล่าวให้แพทย์นิติเวชตรวจสอบและรับรองความเห็นก่อนใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดี...”

1.3. กรณีปัญหาในการขอตรวจสอบการชันสูตรพลิกศพของผู้เกี่ยวข้องกับของผู้ตาย ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 150 วรรคสอง (ร่างแก้ไข) ดังนี้ “...และเปิดโอกาสให้ญาติร่วมเข้าตรวจสอบศพเท่าที่จะสามารถกระทำได้ หากภายหลังเกิดข้อสงสัยในสาเหตุการตาย ให้ญาติมีสิทธิร้องขอให้มีการสอบสวน หรือชันสูตรซ้ำต่อเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบ ภายในกำหนดอายุความคดีอาญา”

1.4. กรณีปัญหาผลกระทบจากการใช้ดุลพินิจแพทย์โดยปราศจากหลักฐานแวดล้อมในคดีอาญา ควรบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 152 วรรคสอง (ร่างแก้ไข) ว่า “ในการแสดงสาเหตุที่ตาย ให้ระบุเฉพาะสภาพพยาธิสภาพ หรือสาเหตุทางการแพทย์ที่ทำให้ร่างกายหยุดการทำงานเท่านั้น และไม่ให้รวมถึงการวินิจฉัยว่าความตายเป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญาหรือไม่ เว้นแต่จะมีผลการสอบสวนที่ชัดเจนจากพนักงานสอบสวนประกอบ”

1.5. กรณีปัญหาความไม่ชัดเจนของการระบุบุคคลผู้รับผิดชอบการชันสูตรพลิกศพ ควรแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 (ร่างแก้ไข) ว่า “ผู้ชันสูตรพลิกศพ หมายถึง พนักงานสอบสวนผู้ร่วมทำการชันสูตรกับแพทย์ ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง ประกอบกับความเห็นทางการแพทย์ และจัดทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุ และพฤติการณ์ที่ตาย...”

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น Digital Autopsy มาประยุกต์ใช้ในระบบกฎหมายไทยอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการศึกษผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เสนอแนะ เพื่อให้การปฏิรูปเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร ยาวีเรียง. (2563). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของญาติผู้ตายในกระบวนการชันสูตรพลิกศพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชุดิกานุจน์ สายอุตสวรรค์. (2561). ปัญหาการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *วารสารรวมสาร*, 16(3), 49-61.
- ทีมข่าวอาชญากรรม MGR ONLINE. (2567). ผลผ่าศพนักแม่นปืน พบถูกผู้ยิง 5 นัด ไม่ใช่ยิงตัวตาย. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2567, จาก <https://mgronline.com/crime/detail/9480000075193>.
- ธนวันต์ บุนวรรณา. (2563). การสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม: ศึกษากรณีการชันสูตรพลิกศพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรชัย ชันดี และคณะ. (2566). หลักกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ. *วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน*, 6(2), 75-83.
- พรอุมา วงศ์เจริญ. (2566). ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในการชันสูตรพลิกศพในคดีอาญา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 10(4), 294-310.
- แพทยสภา. (2567). สถิติแพทย์. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2567, จาก <https://www.tmc.or.th/statistics.php>
- วิฑูรย์ อั้งประพันธ์. (2524). *คู่มือการชันสูตรพลิกศพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: พิมพ์เนศ.
- วิฑูรย์ อั้งประพันธ์. (2543). *แนวทางพัฒนางานนิติเวชในกระบวนการยุติธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- สัญญา ธรรมศักดิ์. (2529). *คำอธิบายประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 ถึง ภาค 3 มาตรา 1-171*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- สุริพร เบ็ญจวรรณ. (2556). *มาตรฐานการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย : ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หยุด แสงอุทัย. (2507). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาศึกษาทางคำพิพากษา*. พระนคร: โรงพิมพ์แม่บ้านการเรือน.
- อุดมศักดิ์ สิ้นธิพงษ์. (2555). *สิทธิมนุษยชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- Bohnert, M., Rost, T., & Pollak, S. (2015). The degree of destruction of human bodies in relation to the duration of the fire. *Forensic Science International*, 147(1), 11-21.
- Doctor Tany. (2567). *ทำไมหมอหลายคนถึงวินิจฉัยพิษ #ไซยาไนด์ ไม่ได้ #ฆาตกรรมต่อเนื่อง*. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2567, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=X5GER2CxGQY>.
- Madea, B. (2016). *Estimation of the time since death*. (3rd ed.). CRC Press.
- Pal, V., Mittal, P., Jakhar, J. K., Vashist, Y. K., Aggarwal, A. D., and Bohra, B. (2014). The corpse is a silent witness who never lies A case report. *Forensic Medicine and Anatomy Research*, 2(3), 43-47.
- PPTV Online. (2567). *ช่องโหว่ กม.ไทย ไม่บังคับ ส่งชันสูตรศพ*. PPTV HD 36. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2567, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/195297>